FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT ANTONIO LA PERGOLA

fremsat den 19. september 1996 *

1. Ved kendelse af 7. februar 1995 har Belgiens Raad van State stillet Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 8, stk. 2, litra b), i Kommissionens forordning (EØF) nr. 926/80 af 15. april 1980 fortolkes således, at anvendelse af denne forordning på en udførsel skal nægtes, såfremt de produkter, for hvilke det nye monetære udligningsbeløb gælder, blev indført mindre end seks måneder før udførslen?

2) Skal artikel 8, stk. 2, litra b), i Kommissionens forordning (EØF) nr. 926/80 af 15. april 1980 fortolkes således, at anvendelse af denne forordning også skal nægtes med hensyn til udførsel, for hvilken der skal betales monetære udligningsbeløb, såfremt der mindre end seks måneder før denne udførsel blev foretaget en indførsel, for hvilken en anden person end den, som udførte varerne, modtog monetære udligningsbeløb?«

2. De faktiske omstændigheder i hovedsagen kan kort beskrives således. Selskabet ANDRE en Co. (herefter »ANDRE«), som har hjemsted i Belgien, indgik otte kontrakter med franske og nederlandske selskaber, ifølge hvilke ANDRE solgte nogle partier korn. Kontrakterne bestemte, at de monetære udligningsbeløb, der eventuelt skulle betales, skulle bæres af sælgeren. På samme tid indgik ANDRE, for at skaffe sig den vare, der skulle leveres til køberne, forskellige kontrakter med selskaber med hjemsted i Belgien, denne gang vedrørende ANDRE's køb af de nødvendige partier korn. Ifølge forelæggelseskendelsen drejede det sig om varer, som de sidstnævnte selskaber havde indført til Belgien. I det væsentlige indgik ANDRE en kontrakt om udførsel af varer, som tidligere var indført til Belgien af en anden erhvervsdrivende.

Efter at disse handelstransaktioner var indgået, men før de blev gennemført, blev den belgiske franc devalueret. Følgelig blev der ydet et monetært udligningsbeløb på 8,6% ved indførsel af visse landbrugsprodukter til Belgien og et monetært udligningsbeløb af samme størrelse blev opkrævet ved udførsel fra samme land.

I henhold til forordning nr. 926/80 [1] ansøgte ANDRE Centrale Dienst voor Contingenten

* Originalsprog: italiensk.

1 — Kommissionens forordning (EØF) nr. 926/80 af 15.4.1980 om fritagelse for monetære udligningsbeløb i visse tilfælde (EFT L 99, s. 15).

en Vergunningen (det centrale kontor for kontingenter og licenser, herefter »CDCV«) om fritagelse for opkrævning af monetære udligningsbeløb for de udførsler, som selskabet foretog til Nederlandene og Frankrig. Denne forordning bestemmer nemlig, at den pågældende medlemsstat »under visse omstændigheder kan [indrømme] fritagelse for opkrævning af monetære udligningsbeløb ved indførsler eller udførsler, der gennemføres i henhold til kontrakter, som blev afsluttet før de monetære udligningsbeløb blev forhøjet eller indført« [2]. CDCV afslog imidlertid ansøgningen. Grunden til dette afslag ligger ifølge den kompetente myndighed i artikel 8, stk. 2, litra b), i forordning nr. 926/80, hvorefter der ikke kan gives fritagelse, »når det konstateres, at det produkt, for hvilket det nye monetære udligningsbeløb anvendes, henholdsvis genudføres eller genindføres inden seks måneder efter dets indførsel eller udførsel«. Ifølge CDCV var denne betingelse ikke opfyldt i det foreliggende tilfælde, da de af ANDRE udførte varer på ny var blevet indført til Belgien, selv om det var af en anden erhvervsdrivende, før den nævnte frist på seks måneder begyndte at løbe.

ANDRE indbragte sagen for Raad van State, hvorved selskabet bestred lovligheden af afslaget på dets ansøgning om fritagelse. Den forelæggende ret har følgelig stillet Domstolen de nævnte præjudicielle spørgsmål.

3. Begge de præjudicielle spørgsmål angår samme problem ud fra to forskellige aspekter og kan derfor behandles samlet. Domstolen skal tage stilling til, om forbuddet mod at give fritagelse i artikel 8, stk. 2, litra b), i forordning nr. 926/80 også gælder, når indførslen og den pågældende udførsel af varerne inden for fristen på seks måneder foretages af forskellige erhvervsdrivende.

Kommissionen og den belgiske regering har foreslået at svare bekræftende, i det væsentlige fordi artikel 8, stk. 2, litra b), henviser til den omstændighed, at *produktet* »genudføres eller genindføres inden seks måneder efter dets indførsel eller udførsel«. Der er altså tale om en omstændighed, som foreligger, når det samme produkt krydser grænsen to gange, og som lovgiver har ment at måtte tage i betragtning »objektivt«, dvs. uafhængigt af, om det er den samme person, der har genindført eller genudført produktet. Og det er efter deres opfattelse fuldt berettiget. Der er nemlig en kompensation mellem den fordel, der består i udbetaling af et monetært udligningsbeløb ved indførsel, og den ulempe, som består i forpligtelsen til at betale et tilsvarende monetært udligningsbeløb ved udførsel af samme produkt. Den undersøgte bestemmelse skal ifølge dem netop sikre denne ligevægt.

4. Kommissionens og den belgiske regerings opfattelse kan efter min mening ikke tiltrædes. For det første vil jeg bemærke, at det argument om ordlyden, som de gør gældende, ikke giver afgørende holdepunkter for løsningen af dette problem. Selv hvis det erkendes — men dette punkt er alt andet end

2 — Jf. første betragtning.

klart [3] — at artikel 8, stk. 2, litra b), forbyder at give fritagelse, når det produkt, der skal udføres, er blevet indført til samme stat inden for fristen på seks måneder, står det dog stadig tilbage at afgøre, om det har betydning, at den forudgående indførsel er foretaget af en anden person end eksportøren. Og dette er efter min mening nøglepunktet i denne sag. Bestemmelsen går ikke udtrykkeligt i hverken den ene eller den anden retning. Løsningen må altså findes i den ræson, i den logik, som ligger til grund for den ved forordning nr. 926/80 indførte ordning.

Formålet med forordningen er at undgå, at eksportøren lider tab ved at skulle betale et monetært udligningsbeløb, som er indført, efter at kontrakten er indgået. Derfor giver forordningen den pågældende stat mulighed for at fritage denne erhvervsdrivende fra anvendelse af det nye monetære udligningsbeløb. Der er her tale om en ubestridelig kendsgerning, som allerede følger af betragtningerne til den pågældende retsakt: »Det væsentligste kriterium for en sådan fritagelse må være at hindre uundgåelig *skade* i forbindelse med indførelsen af nye monetære udligningsbeløb eller forhøjelsen af eksisterende udligningsbeløb som følge af en særlig monetær foranstaltning, der berører import- og eksportforretninger, som gennemføres på grundlag af kontrakter, der er indgået, før den pågældende monetære foranstaltning træffes« [4]. Derfor defineres den i denne forordning fastsatte fritagelse som en »billighedsklausul« [5]. At dette og intet andet er forordningens formål bekræftes dernæst af artikel 8, stk. 1, som bestemmer, at »der kan kun fritages for opkrævning, såfremt ansøgeren, eller den kontraherende part, for hvis regning han optræder ved opkrævning af nye monetære udligningsbeløb påføres en *merudgift*, som den pågældende ikke har kunnet afværge ved normal omhu«. Artikel 8, stk. 3, peger i samme retning med disse ord: »Giver udviklingen på valutamarkederne anledning til *fortjeneste* for den berørte part ... trækkes den pågældende fortjeneste fra *merudgiften*«. Dette bekræfter efter min opfattelse, at fritagelsen netop er berettiget, fordi man har villet undgå, at den erhvervsdrivende, fordi den økonomiske foranstaltning træffes, skal bære en merudgift, som ikke var forudset, da kontrakten blev indgået.

Dette er forordningens formål. Det ses herefter, at fællesskabslovgiver har udelukket fritagelse, »når det konstateres, at det produkt, for hvilket det nye monetære udligningsbeløb anvendes, henholdsvis genudføres eller genindføres inden seks måneder efter dens indførsel eller udførsel«. I så fald udsættes den erhvervsdrivende nemlig ikke

3 — Artikel 8, stk. 2, litra b), bestemmer nemlig ikke, at fritagelsen skal nægtes, når det udførte produkt i sin tid *er blevet* indført inden for fristen på seks måneder; bestemmelsen drejer sig tværtimod om det tilfælde, hvor det udførte produkt *»genindføres«* inden for denne frist. Denne bestemmelse synes altså at henvise til en fremtidig situation, snarere end en fortidig situation; hvis man betragter eksportørens situation, som er den, der interesserer os her, vil den betingelse, som er til hinder for fritagelsen, være, at den pågældende vare efterfølgende genindføres; parallelt vil importøren ikke kunne få fritagelse, hvis produktet efterfølgende genudføres. Denne fortolkning kan bekræftes af artikel 11, stk. 3, litra j), som bestemmer, at den pågældende i sin ansøgning om fritagelse skal angive, »hvorvidt de udførte produkter *skal genindføres*«. Dette synes at bekræfte, at hindringen for bevilling af fritagelse består i en fremtidig begivenhed (*skal genindføres*) snarere end i en fortidig begivenhed (i dette tilfælde ville bestemmelsen have lydt: *tidligere er blevet indført*).

4 — Jf. fjerde betragtning.

5 — Jf. tredje betragtning.

for tab af nogen art: Den samme erhvervsdrivendes genudførsel eller genindførsel kompenserer her for ulempen ved, at der ikke gives fritagelse. Det er altså klart, at denne kompenserende virkning kun kan indtræde, hvis det er den samme person, som optræder på markedet, først som importør, dernæst som eksportør. Hvis det pågældende produkt nemlig ved sin indførsel til den pågældende stat giver anledning til udbetaling af et monetært udligningsbeløb, er det kun importøren, der nyder godt af denne fordel. Den anden erhvervsdrivende, i skikkelse af eksportøren, lider for sit vedkommende alene den negative følge af at måtte betale et monetært udligningsbeløb, når varen forlader landet. Til syvende og sidst mener jeg i modsætning til Kommissionen ikke, at man kan tale om kompensation mellem den fordel, som den ene har, og den ulempe, som den anden lider. I betragtning af mekanismen med monetære udligningsbeløb, således som den er fastsat ved forordningen, må den opnåede fordel og tilsvarende den lidte ulempe betragtes udelukkende i forhold til én og samme person, nemlig den pågældende erhvervsdrivende.

Herefter mener jeg, at artikel 8, stk. 2, litra b), skal fortolkes således, at fritagelsen kun kan nægtes, hvis produktet genudføres eller genindføres af samme person. Hvis dette ikke var tilfældet, ville den klare hensigt med den undersøgte bestemmelse — nemlig som sagt at beskytte den *berørte* erhvervsdrivendes situation — blive tilintetgjort. Ifølge Kommissionen derimod ville den pågældende blive nægtet fritagelse, alene fordi det tab, som han lider som følge af en monetær foranstaltning, så at sige opvejes af den fordel, som en anden erhvervsdrivende har draget af samme foranstaltning.

5. Kommissionen har imidlertid indvendt, at det her fremførte resultat let ville føre til misbrug. Ifølge Kommissionen ville den erhvervsdrivende ved indførsel modtage et pengebeløb i form af monetære udligningsbeløb; produktet kunne dernæst udføres straks efter af en anden person, som under henvisning til artikel 8, stk. 2, litra b), ikke ville være forpligtet til at betale monetære udligningsbeløb ved udførsel. Importøren og eksportøren kunne indgå en hemmelig aftale med hinanden om at dele den fordel, som ville ligge i, at de dels modtog et monetært udligningsbeløb ved varernes ankomst, og dels ved, at de blev fritaget for forpligtelsen til at betale et monetært udligningsbeløb af samme størrelse, når disse varer blev udført. Jeg er ikke desto mindre heller ikke overbevist af dette argument. Jeg vil ikke benægte, at ordningen kan give anledning til misbrug. Jeg er endog enig i, at det netop er af denne grund, at lovgiver har afskaffet den ved forordning nr. 1084/84 [6] uden at erstatte den med en tilsvarende ordning. Det er imidlertid en kendsgerning, at forordning nr. 926/80 stadig var gældende på tidspunktet for de her omhandlede faktiske omstændigheder, og frygt for eventuelt misbrug kan ikke foranledige domstolen til at ændre bestemmelserne. Den bestemmelse, der skal anvendes, giver ikke plads for nogen tvivl: Fritagelse kan kun gives, hvis betaling af det nye monetære udligningsbeløb påfører ansøgeren »en merudgift«. Bestemmelsen henviser efter sin ordlyd til den ulempe, som den pågældende lider i dette tilfælde. Og som jeg allerede har sagt, er det ikke muligt ved hjælp af fortolkning at

6 — Kommissionens forordning (EØF) nr. 1084/84 af 18.4.1984 om ophævelse af forordning (EØF) nr. 926/80 (EFT L 106, s. 26).

udelukke anvendelse af den pågældende bestemmelse. Det tilkommer den kompetente nationale myndighed — og naturligvis de nationale domstole i tilfælde af tvist — eventuelt at nægte at give ret til fritagelse, hvis det viser sig, at importøren og eksportøren i strid med fællesskabsretten hemmeligt har truffet aftale på den af Kommissionen anførte måde. Hvis man nægter at anvende bestemmelsen på en person, som ikke har indgået sådanne aftaler, for at forhindre mulig misbrug, forekommer det mig at være et for radikalt middel, og navnlig i strid med forordningens ordlyd og ånd.

Forslag til afgørelse

6. På grundlag af de foregående betragtninger foreslår jeg følgelig Domstolen at besvare de af Belgiens Raad van State stillede spørgsmål således:

»Artikel 8, stk. 2, litra b), i Kommissionens forordning (EØF) nr. 926/80 af 15. april 1980 om fritagelse for monetære udligningsbeløb i visse tilfælde skal fortolkes således, at den alene forbyder at give den i forordningen fastsatte fritagelse for forpligtelsen til at betale et monetært udligningsbeløb ved udførsel, når de udførte varer tidligere er blevet indført til samme stat inden for fristen på seks måneder af samme erhvervsdrivende.«